

Perlrott Csaba Vilmos (1880-1955)

Akt
(*Fekvő akt, Hason fekvő akt*)
1907-1909 körül

Olaj, vászon 91 x 138 cm
Jelezve balra közepén: Perlrott

Kikiáltási ár: 5 000 000 Ft

A kép hátoldalán kétalakos gyümölcszedés kompozíció, s elkezdett - ugyancsak kétfigurás - parkban kompozíció az 1904-1905-ös évekből.

Henri Matisse: *Kék akt, (Biskrai emlék)* 1906
Baltimore Museum of Art

Párizs hatása

Perlrott-Csaba Vilmos Hollósy Simon nagybányai kiválása (1902) után, a struktúra átrendező, új festészetet hirdető neósok mozgalmának meghatározó egyéniségévé vált. A Matisse-tanítvány (1905-1911) Perlrott először a fauve-ok vadabb, fölfokozottabb, élénk színfokozatú koloritjával tért el a nagybányai természet-szemlélettől, a higgadt impresszionizmustól.

Perlrott meghatározó párizsi művészeti élményeit még negyed század múlva is így idézte föl: *“Az első képek, amik megrázóan hatottak rám [...]/ Manet Olimpiája és Balkon című munkája”* / Perlrott, 1929.10./

Őnarcképet /Magyar Nemzeti Galéria/ ugyancsak Manet befolyása alatt festette /1905/. Azonban másik művészettörténeti jelentőségű portréján /*Ziffer Sándor, grcképe*, 1908 körül, Magyar Nemzeti Galéria/ mesterének, Matisse-nak festői praxisa is jelentkezik egyfajta karakteres, más munkáin alig tetten érhető jelleggel: a háttér mozgalmasság-dekoratív, fontos festői felületként való megjelenítése, amit a ruha homogén sötét foltja erősen kiemel.

A széles foteltámla szeszélyesen kanyargó vörös drapéria-mintázata és a tapéta közép-zöldre hangolt textúrájából kitűnő piros rózsák együttesen adnak izgatott-hangos Perlrott-i dekorativitást; a kompozícióban a háttér fontosságát hangsúlyozzák.

Kompozíció és ikonográfia

Az *Akt* című kép diagonális kompozíció, a háttér-kezelése a Ziffer-portréhoz hasonlít. A kép alsó és felső széleitől befelé sötétülő-sűrűsödő árnyalatokban, szín-hullámzásban ábrázolódik a háttér.

A fekvő akt elterjedt ikonográfiai típusához / Tiziano, Giorgione, Goya, Manet, Matisse / képest itt a kompozíció egyediségét regisztrálhatjuk.

A modell, fejét oldalra fordító, testét inkább elrejtő-eltakaró, csupán csak sejtető helyzetben, pózban van.

Perlrott egy és többfigurás, álló és ülő aktkompozíciói sorában is egyedi hely illelt meg. Csak utalásból ismerjük, az 1908-ban festett *Heverő nő* című kompozíciót /Dévényi, 1970, 9./ A bemutatott műhöz időben legközelebbi lehet, szinte követheti az 1910-ben festett pécsi *Álló akt* című kép /Janus Pannonius Múzeum/, amelyen még a fauve-ok színei csillannak meg, de a háttér izgatott dekorativitásáról itt már lemondott az alkotó.

Japanizmus és Manet

Az ábrázolt test fragmentalitása, a megjelenítés fotográfiaszerű elevensége, életteli volta, a formák plasztikus, ám szűk térben való kezelése, a dekoratív-üde virágcsokor együttesen jelölik a japán művészet, a japanizmus e kompozícióra gyakorolt hatását.

“Tegnap nyílt egy japán primitív kiállítás, amely felülmúlt minden eddigi látottakat, oly isteni szép, hogy szebbet és jobbat elképzelni lehetetlen” - írja Perlrott Krizsán Jánosnak 1909, március 1-jén Párizsból. /András Edit-Bernáth Mária, 1997, 156./

Az ékszerek nyakék, gyűrű, lehetőleg finom disztingvált megjelenítése és a virágcsokor konkrétan reflektál Manet Olimpiájára.

De a Perlrott-kép átértelmezett variánsa, parafrázisa legföljebb Manet művének, ugyanakkor egyéni a figura együtt érző, gyöngéd megjelenítésében is.

Perlrott modernizmushoz való viszonyának is programképe lehetne, hiszen a halkuló, lassan megszűnő Matisse-hatást 1909-ben a japanizmus rövid ideig tartó erősebb hulláma szorítja háttérbe. Az *Akt* című kép Perlrott folyamatosan kereső-kutató művészegyéniségének adekvát kivetülése, egyedi kvalitása a Perlrott oeuvre-n belül is különleges.

